

Bydgoszcz, 20 lutego 2018 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.6.2018. AJe/JK

Pani
Emilia Wiśniewska
Kierownik
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. 3 Maja 2
87- 730 Nieszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U.poz.1477) w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. 3 Maja 2, 87-730 Nieszawa (zwanym dalej MOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 30 stycznia i 5 lutego 2018 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- A.J. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
- J.K. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,

na podstawie Upoważnienia Nr 33/2018 z dnia 24 stycznia 2018 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2016 r. do 29 stycznia 2018 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Emilii Wiśniewskiej - Kierownika MOPS, p. ██████████ – asystenta rodziny oraz analizę dokumentacji.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

MOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 30 marca 2017 r., przyjętego Uchwałą Nr XXIII - 138/2017 Rady Miejskiej Nieszawa. Zgodnie z § 3 pkt 4 „ośrodek prowadzi działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie i wspieraniem rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych”. Ponadto w § 4 ppkt 6 określono, iż do działalności Ośrodka należy „organizacja pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w celu przywrócenia rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji”.

Rada Miasta Nieszawa, Uchwałą Nr XIX-96/2012 z dnia 30 kwietnia 2012 r., wyznaczyła MOPS do realizacji zadań nałożonych na gminę ustawą o wspieraniu rodziny.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 20 kwietnia 2017 r., wprowadzonym Zarządzeniem Kierownika MOPS Nr 3/2017. Dokument zawiera w § 5 wyodrębnione w strukturze Ośrodka stanowisko asystenta rodziny oraz w § 6 pkt 6 wszystkie zadania asystenta rodziny przypisane ustawą do realizacji.

Upoważnieniem Nr 0052/17/2015 z dnia 2 grudnia 2015 r., Burmistrz Miasta Nieszawa upoważnił Kierownika MOPS - p. Emilię Wiśniewską, do ustanawiania rodzin wspierających, zawierania i rozwiązywania z nimi umów, natomiast Zarządzeniem Nr 56/2017 z dnia 29.12.2017 r., do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono zespołu do spraw asysty rodzinnej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*

- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Opracowano Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015-2017, który został przyjęty Uchwałą Nr IV-30/2015 Rady Miejskiej Nieszawa w dniu 30 stycznia 2015 r.

Głównym celem programu jest stworzenie systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji, związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, jak również profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny. W Programie wskazano cele szczegółowe, adresatów oraz podmioty odpowiedzialne za realizację. Projekt Programu na lata 2018-2020 został przedłożony do Rady Miejskiej dnia 28 grudnia 2017 r.

Gmina prawidłowo realizuje zadanie, o którym mowa w art. 179 ust. 1 ustawy. Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2016 r. zostało złożone przez Kierownika MOPS w dniu 15 marca 2017 r. i przedstawione na posiedzeniu Rady Miasta w dniu 30 marca 2017 r.

W okresie objętym kontrolą MOPS zatrudniał następujących asystentów rodziny:

- p. █████ – w ramach umowy o pracę w systemie zadaniowym, w okresie od 1 czerwca 2015 r. do 30 marca 2016 r.,
- p. █████ - w ramach umowy o pracę w systemie zadaniowym, w okresie od 15 kwietnia 2016 r. do chwili obecnej.

Asystenci obejmowali pomocą:

- w 2016 r. 15 rodzin, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
 - w 2017 r. 13 rodzin, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
 - w 2018 r. (do dnia 29 stycznia) 9 rodzin, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- przy zachowaniu zasady, iż asystent równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust.1 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W aktach osobowych znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 ust.1 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

W zakresie czynności p. ██████ nie ujęto zadania, o którym mowa w art. 15 ust.1 pkt 11 ustawy. Natomiast zakres czynności p. ██████ zawiera wszystkie zadania zawarte w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina Nieszawa tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystenci podnosili swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy GOPS podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta.

Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyrażała pisemną zgodę na współpracę z asystentem. Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Zbadano dokumentację wszystkich rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystenci dokumentowali swoją pracę poprzez: wstępną diagnozę rodziny, notatki służbowe, dziennik wizyt w środowisku rodzinnym, plan pracy z rodziną, okresową ocenę sytuacji rodziny. W uzasadnionych przypadkach Ośrodek występował także do właściwego Sądu, z wnioskiem o wgląd w sytuację dziecka.

Asystenci rodziny dokonywali okresowych ocen sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku, co jest zgodne z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Częstotliwość wejść w środowisko była adekwatna do potrzeb rodziny.

Plany pracy nie zawierały przewidywanych efektów lub były one przypisywane tylko do niektórych działań. Ponadto terminy wskazywane w planach pracy, były ogólne i nieprecyzyjne. W związku z tym, art. 15 ust. 3 ww. ustawy był realizowany w sposób nieprawidłowy.

- W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

Do dnia kontroli nie wpłynął do Ośrodka wniosek o koordynację poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem*.

Asystent monitoruje funkcjonowanie rodziny po zakończonej pracy, po każdej wizycie jest sporządzana notatka służbowa. Czas trwania monitoringu jest zależy od potrzeb rodziny.

Decyzja o zaprzestaniu lub dalszej współpracy asystenta z daną rodziną podejmowana jest na podstawie okresowej oceny sytuacji rodziny i zawartych w niej wniosków.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy*.

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest przez pracowników MOPS we współpracy z pracownikami szkoły i pielęgniarką środowiskową.

- W zakresie prowadzonego *monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace, na rzecz rodziny*.

W środowiskach aktualnie objętych asystenturą, nie występuje przemoc.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

Na terenie gminy Nieszawa nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego, jednakże dzieci mogą skorzystać ze świetlicy szkolnej, zajęć pozalekcyjnych prowadzonych w szkołach (m.in. koła zainteresowań i Szkolne Koło Ligi Morskiej i Rzemieślniczej) oraz atrakcji organizowanych przez Miejską Bibliotekę.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina Nieszawa zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (socjalnego, psychologicznego, terapeutycznego) poprzez możliwość konsultacji. Poradnictwo prawne było realizowane na terenie gminy w okresie od 02.06.2014 r. - 30.11.2016 r. , natomiast aktualnie mieszkańcy mogą korzystać z porad prawnika w pobliskich gminach. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawione zostały przez Kierownika MOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym nie ponoszono kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. W siedzibie Ośrodka jest umieszczona informacja o możliwości pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2016 r. - wydatkowano kwotę: 39.458,20 zł,
- w 2017 r. - wydatkowano kwotę: 76.485,98 zł,
- w 2018 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 6.257,36 zł.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

Asystent współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, plan pracy z rodziną jest ustnie konsultowany z koordynatorem. Ponadto asystent rodziny bierze udział w Zespołach ds. Okresowej Oceny Sytuacji Rodziny w PCPR i Placówce Socjalizacyjnej w Aleksandrowie Kujawskim oraz sporządza opinie dotyczące funkcjonowania rodziny biologicznej i możliwości powrotu dziecka pod opiekę rodziców.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2016 r. w dniu 5 lipca 2016 r.,
- b) za II półrocze 2016 r. w dniu 18 stycznia 2017 r.,
- c) za I półrocze 2017 r. w dniu 20 lipca 2017 r.

Powyższa analiza wskazuje na zachowanie ustawowych terminów określonych w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo - finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami.¹

Stwierdzone uchybienie, odnoszące się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności MOPS określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wynika z niedostatecznego stosowania przepisów prawa. Po zrealizowaniu poniżej podanego zalecenia, MOPS będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonego uchybienia jest Kierownik MOPS p. Emilia Wiśniewska.

Działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenia pokontrolne:

1. Zawierać w planach pracy przewidywane efekty i terminy realizacji działań. Termin realizacji - na bieżąco.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr **1/2018** w dniach 30 stycznia i 5 lutego 2018 r.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się Kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Na podstawie art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do niego zastrzeżenia.

Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia lub nieuwzględnienia.

W przypadku przyjęcia wystąpienia pokontrolnego bez zastrzeżeń, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 11.12.2017 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań.